

**Inuussutissalerinermut aamma uumasut nakorsaqaqarnerannut tunngasunut suliassaqaq-
fiup tamakkiisumik tiguneqarnissaat pillugu nassuiaasioqqullugit Naalakkersuisut peq-
quneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Pineqartut tigune-
qarnerisigut inatsisilerinikkut allaffissornikkullu aallaavissat sukumiinerusut, taamatul-
lu aamma pilersitsinermut ingerlatsinermullu aningaasatigut kingunerisassat na-
ssuiaammi allaaserineqassapput. Suliassaqaqfiup ulluinnarni ingerlanneqarsinnaanera-
nut, sulisussarsiniartarnejq ilanngullugu, periarfissat nassuiaammi nalilersorneqassap-
puttaa. Nassuiaat Inatsisartunut UPA2020-mi saqqummiunneqassaaq.**

pillugu

Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Ataatsimiititaliap

siunnersuutip aappassaaneernejqarneranut

ISUMALIUTISSIISUTAA

Ataatsimiititaliap suliarinninnermini ukuninnga inuttaqarpoq:

Inatsisartunut ilaasortat Henrik Fleischer, Siumut, siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaq Aqqaluaq B. Egede, Inuit Ataqtigiit, siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq Siverth Karl Heilmann, Atassut
Inatsisartunut ilaasortaq Jens Danielsen, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Steen Lynge, Demokraatit
Inatsisartunut ilaasortaq Múte Bourup Egede, Inuit Ataqtigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Hans Enoksen, Partii Naleraq

UPA2019-imi 16. maj 2019-imi siullermeerinninnerup kingorna ataatsimiititaliap siunnersuut misissorpaa.

1. Siunnersuutip imarisaa siunertaalu

Siunnersuutip aqqutigalugu inuussutissalerinermut uumasullu nakorsaqaqarnerannut suliassaqaqfiup tamakkiisumik tiguneqarnissaa pillugu nassuiaasioqqullugit Naalakkersuisut

peqquneqassapput. Pineqartut tiguneqarnerisigut inatsisilerinikkut allaffissornikkullu tunngavissat sukumiinerusut, taamatullu aamma pilersitsinermut ingerlatsinermullu aningaasatigut kingunerisassat nassuiaammi allaaserineqassapput. Suliassa qarfiup, tassungalu ilanngullugu sulisussarsiniartarnerup ulluinnarni ingerlanneqarsinnaanerannut periarfissat nassuiaammi nalilersorneqassapputaaq. Nassuiaat Inatsisartunut UPA2020-mi saqqummiunneqassaaq.

Suliassa qarfiup tamakkiisumik tiguneqarnerata nalilerneqarnissaanut atorluarneqarsinnaasumik tunngavissaqalernissaq siunnersuummi siunertarineqarpoq.

2. Naalakkersuisut akissuteqaataat

Naalakkersut akissuteqaammini § 37, nr. 32/2019-imut akissut innersuussutigaat, tassani suliassa qarfiup tiguneqarnissaanut naatsorsuinerit nutaat pisariaqartinneqartut Naalakkersuisut oqaatigaat. Tamatumunnga tunngaviuvoq aningaasat taaneqartut pisooqaavallaalersimanerat. Savalimmiuni suliassa qarfimmik tigusineq naatsorsuineri tunngavigineqarsimavoq. Tigusineri allaffissornikkut aningaasartuutit siusinnerusukkut naatsorsuineri ilanngunneqarsimannginnerat pissutigalugu siusinnerusukkut naatsorsuinerit atorneqarsinnaanngitsut Naalakkersuisut oqaatigaat. Taamaalillunilu aningaasaqarnikkut naatsorsukkat taakku oqartussa qarfimmik ingerlatsinissamut aningaasartuutitut taamaallaat tunngapput, oqartussaaffiup ineriartortinneranut siuliani taaneqartumut aningaasartuutaasussat ilanngunneqarsimanatik.

Naalakkersuisut isumaqarput pilersitsinissamut aningaasartuutissat suliassa qarfiup oqartussaaffigilernissaa sioqqullugu naatsorsorneqartariaqartut. Aammattaaq naatsorsuineri tassani ilaatigut ilaatinneqartariaqarput inatsisip nutarterneqarnissaanut, Kalaallit Nunaanni uumasut nakorsa qarnermut inuussutissalerinermullu oqartussaaffiup ineriartortinneqarnissaanut, tassungalu ilanngullugu piginnaasanik oqartussaaffimillu isumaginnittussamik pilersitsinermi aningaasartuutissat.

Oqartussaaffimmik tigusineq aalisarnermik ingerlatsinermut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu qanoq kinguneqarsinnaanersoq tigusinissaq sioqqullugu nalilerneqartariaqartoq Naalakkersuisut aamma oqaatigaat.

Tamatuma peqatigisaanik Naalakkersuisut oqaatigaat suliassa qarfik tigusineqassappat tunngavilersorluakkamik tulleriarinissaq apeqqutaasoq. Tassunga atatillugu Aningaasaqarnikkut ingerlatsineq pillugu Nassuiaat 2019-imeersoq innersuussutigaat.

Tamanna tunngavigalugu Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuummik imaattumik saqqummiussipput:

Uumasut nakorsaqaqarnerannut aamma inuussutissalerinermut tunngasunut suliassaqaqarfiup tamakkiisup tiguneqarnissaat pillugu Naalakkersuisut UPA2020-mi nassuiaammik saqqummiussinissaat pillugu peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffissaattut siunnersuut.

3. Ataatsimiititaliap siunnersuummik sularinninnera

Inuussutissalerinermut uumasunullu nakorsaqaqarnermut suliassaqaqarfiup tamakkiisumik tiguneqarnerata qanoq akeqarnissaanut aningaasatigut naatsorsuinerit assigiinngitsut sularineqarsimasut ataatsimiititaliap paasivaa.

Suliassaqaqarfiup tiguneqarnera Kalaallit Nunaannut ukiumut 20-25 mio. kr.-it missaannik akeqassasoq 2010-mi Naalakkersuisut naliliipput:

*"Nunatsinnut nuussineq ukiumut 20-25 millioner DDK-nik akeqassasoq naatsorsuutigineqartariaqarpoq, aalisakkerinermik qalerualerinermillu sammisartunik nakkutilliineq kiisalu inuussutissanik eqquusuinermik avammullu aallarussuinernik nakkutilliineq aningaasaqarnikkut artukkiinersaassallutik ..."*¹.

2011-mi taamani Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisuusooq naliliivoq ukiumoortumik 25-26 mio. kr.-inik akeqassasoq².

§ 37 naapertorlugu apeqqut nr. 32/2019-imut akissummi nassuiaat 2011-imeersoq innersuussutigineqarpoq, tassani suliassaqaqarfiup tiguneqarneranut atatillugu aningaasartuutit missingerneqarlutik. Savalimmiuni suliassaqaqarfimmik tigusinermi aningaasartuutit missingiinermi aallaavigineqarput:

- *"HFS katillugit ukioq naallugu sulisunik 41-nik pisariaqartitsissaaq missingersuutinilu 24.680.000 kr.-nik atugassaqaqassalluni - kisitsisit tamarmik ukioq 2010-mut naatsorsugaapput. Taamaakkaluartoq atuisut ukiumut katillugit 8.200.000 kr.-nik akiliisarnissaat anguneqassaaq, taakkunanngalu nakkutilliinermut/nalilersuinermit 3.300.000 kr.-t laboratoriamullu 4.900.000 kr. -t atorneqassapput, taakkulu savalimmiut naalakkersuisuisa akitsuutaat ilanngarneqanngitsut 16.480.000 kr.-usut amerlaqatigaat."*

¹ § 37 naapertorlugu apeqqummut akissut nr. 169/2010.

² KNR, 23. september 2011. <https://knr.gl/da/nyheder/fødevareområdet-kan-blive-en-stor-mundfuld>

- *"Inuussutissalerinerup uumasunullu nakorsaqaqarnerup oqartussaaffigilerneranut aningaasartuutit taassuma amerlaqatiginissaat amerlanerunissaalluunniit naatsorsuutigineqartariaqarpoq. Tamassumunnga pissutaavoq nakkutilliinerit misissuiartortarnerillu Kalaallit Nunaanni isorartussuseq pissutigalugu akisunerungaatsiarnissaat.*

HFS-imut atatillugu savalimmiut Inuussutissalerinerup uumasunullu nakorsaqaqfiat, Heilsufrøoiliga Starvsstovan (HFS) innersuussutigineqarpoq. Oqartussaaffigilernissaanut atatillugu oqartussaaffissap pilersinnissaanut ineriartortinnissaanullu aningaasartuutissat naatsorsuinermi ilanngunneqanngillat."

Akissuteqaammi aamma innersuussutigineqarpoq:

*"Inuussutissalerinerup uumasunullu nakorsaqaqarnerup oqartussaaffigilernissaanut siornatigut naatsorsukkat Savalimmiuni taassuminnga suliassaqaqfimmik oqartussaaffeqalersimanermit tunngaveqarput. Naatsorsukkat nikerarsimapput kisianni akia ukiumut 20 mio.-it 35 mio.-iillu nalaanniippoq. Taakkuli naatsorsukkat pisoqalisimapput naatsorsuutillu nutaat pisariaqalersimallutik."*³

Kalaallit Nunaannut tunngatillugu suliassaqaqfimmik isumaginninnerminut ilanngaattissat ilanngaatigereerlugit ukiumoortumik 1 mio. kr.-it naalagaaffiup aningaasartuutigisarai suliassaqaqfimmik tigusineq pillugu nassuiaammi 2018-imi oktobarimi agguanneqartumi paasissutissiissutigineqarpoq. Aningaasani taakkunani ilaapput aningaasartuutit tamarmiusut 6,1 mio. kr.-it aammalu ukiumoortumik 5,1 mio. kr.-inik isertitat.⁴ Taamaattorli aamma ilanngullugu oqaatigineqarpoq:

*"Maannakkut naliliisoqarpoq, suliassami nakkutilliinermut nakkutiginninnermullu suliassanut kiisalu laboratorianut isersinnaanissamut ilinniarsimasunik sulisoqarnissaq pisariaqartoq."*⁵

Aamma:

"Naatsorsuutigineqartariaqarpoq Kalaallit Nunaat laboratoriami atortunik pioreersunik atugassaqaqngitsoq aammalu angisuunik ingerlatsinermi iluaqutissartaasut tamatumunnga attuumassuteqartut atuutissanngitsut, taamaalilluni

³ § 37 naapertorlugu apeqqut nr. 32/2019

⁴ Suliassaqaqfimmik tigusinissaq pillugu nassuiaat, oktober 2018, qupp. 36.

⁵ Suliassaqaqfimmik tigusinissaq pillugu nassuiaat, oktober 2018, qupp. 36.

tamatumunnga aningaasartuutit aningaasartuutit Danmarkimi ullumikkut aningaasartuutaasartut qaavisigut naatsorsorneqassallutik.”⁶

Tigusinermut atatillugu ilaatigut Kalaallit Nunaannit avammut tunisisarneq pillugu apeqqut eqqumaffigineqassasoq ataatsimiititaliamit oqaatigineqassaaq. Danmarkimi avatangiisinut inuussutissanullu ministeri folketingimi ilaasortamut Aaja Chemnitz Larsenimut 5. April 2019-imi akissummini ilaatigut ima akissuteqarpoq:

”Kalaallit Nunaanni avammut tunisisinnaanermut periarfissat pillugit apeqqutit akineqarnissaat eqqarsaatigalugu EU-p aammalu nunat niueqatigisartakkat akornanni niueqatigiinnermi aammalu nunanit nunanullu EU-p avataanniittunit (nunat isumaqatigiissutit avataanniittut) avammut tunisinerit akornanni atugassarititaasut assigiinngimmata eqqumaffigeqquneqassaaq.

Siunnersuisoqatigiit 28. Juni 2011-mi aalajangiinerat naapertorlugu aalisakkanut aalisakkaniillu nioqqtissiat pillugit Kalaallit Nunaat 5. april 2014-imi niueqatigisartakkatut inissisimalerpoq. Taamaattumillu tamatumani Kalaallit Nunaat nunatut isumaqatigiissutit avataanniittutut isigineqanngilaq aammalu aalisakkat aalisakkanillu nioqqtissiat EU-mi niuerfinni killeqanngitsumik tuniniarneqarsinnaapput. Inuussutissanut tunngasutigut allani Kalaallit Nunaat nunatut isumaqatigiissutit avataanniittutut isigineqarpoq.

Niueqatigiiffiusut Kalaallit Nunaannit tiguneqarpata Kalaallit Nunaanni oqartussaasutut nakkutilliinermik aaqqissuussinerup EU-Kommissionimit akuerineqarnissaata tungaanut Kalaallit Nunaata niueqatigisartakkatut inissisimanini annaassavaa. Taamaattumillu aalisakkanut aalisakkanillu nioqqtissianut tunngatillugu Kalaallit Nunaat nunatut isumaqatigiissutit avataanniittutut EU-mut avammut tunisisartutut isigineqaleqqissaaq.

Fødevarestyrelsen misilittagai tunngavigalugit nunanit isumaqatigiissutit avataanniittunit taakkunaniillu inuussutissanik avammut tunisineri minnerpaamik piumasaqaataavoq inuussutissalerinnermi eqqiluisaarnissaq oqartussaasullu nakkutilliinerat pillugu EU-p inatsisaata tassungaluunniit nallersuussinnaasup nunami pineqartumi atuutsinneqalersimanissaa.

...

⁶ Suliassaqarfinnik tigusinissaq pillugu nassuiaat, oktober 2018, qupp. 36.

Taamaalilluni avammut tunisisarnermut aamma/imaluunniit niueqatigiinnermut suliassaqarfimmik tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit Namminersorlutik Oqartussat tigusinerminni inuussutissanik EU-mut nunanullu isumaqatigiissutit avataanniittunut avammut tunisisinnaaneq pigiinnarumallugu avammut tunisinermut niueqatigiinnermullu maanna piumasaqaataasut assinginik eqquutsitsissapput.”⁷

Ataatsimiititaliap inassuteqaatai

Ataatsimiititaliaq ataatsimut isigalugu inerniliivoq tunngavissat pigineqartut tunngavigalugit inuussutissalerinnermut uumasunullu nakorsaqaarnermut suliassaqarfiup Naalackersuisunit tiguneqarnissaanut inuussutissalerinnermut uumasunullu nakorsaqaarnermut suliassaqarfik aammalu aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassat pillugit ilisimasat naammattut maanna pigineqartut.

Ataatsimiititaliaq isumaqarpoq tigusinissaq allanik nassuiaasiortoqarnissaanik utaqqimaarnermit kinguarsaqqinneqassanngitsoq aammalu tamanna tunngavigalugu **ataatsimiititaliaq isumaqatigiittoq** ima allannguutissatut siunnersuuteqarpoq:

Uumasunut nakorsaqaarnermut inuussutissalerinnermullu suliassaqarfiup tamakkiisup UKA 2020-mi tiguneqarnissaanik Naalackersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

Allannguutissatut siunnersuutip aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu sunniutissai:

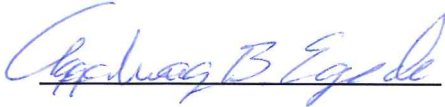
§ 37 naapertorlugu apeqqut 2018-25-mut aamma apeqqut nr. 32-2019-imut akissummi kiisalu suliassaqarfinnik UKA 2018-imi tigusinissaq pillugu nassuiaammi naatsorsukkat Naalackersuisut namminneq saqqummiussaat ataatsimiititaliamit innersuussutigineqarput ataatsimiititaliarlu taakkununnga allanik ilassutissaqanngilaq.

⁷ <https://www.ft.dk/samling/20181/almdel/gru/spm/56/svar/1572166/2041689.pdf>.

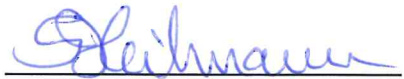
Taama oqaaseqarlunga isumaliutissiisumilu allassimasutut paasinnilluni ataatsimiititaliap siunnersuut aappassaaniigassanngortippaa.

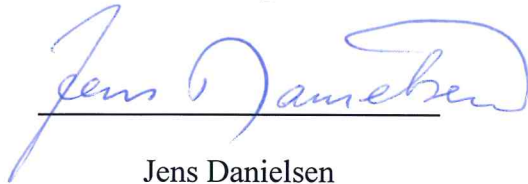
Henrik Fleischer
Siulittaasoq

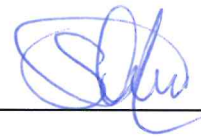
Aqqaluaq B. Egede
Siulittaasup tullia

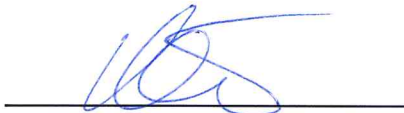
Siverth Karl Heilmann

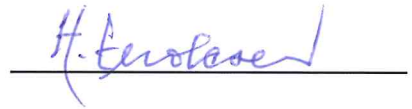
Jens Danielsen

Steen Lynge

Múte Bourup Egede

Hans Enoksen

q